

Mynämäki

Ilmasto- ja ympäristöohjelma

Toimenpidekortit

2025

Näin käytät toimenpidekortteja

Vasemman yläkulman symboli kertoo, mitä ohjelman painopistettä toimenpide edistää.

Mitä?

Mynämäen kunnanvaltuusto asetti vuoden 2024 toiminnalliseksi tavoitteeksi ilmastosuunnitelman laatimisen. Mynämäen ilmasto- ja ympäristöohjelma hyväksyttiin valtuuston kokouksessa 3.3.2025 (KV 75).

Paikalliset ratkaisut voivat olla lähilmpäristön hyvinvoinnin kannalta erittäin merkittäviä

Laaditaan ilmasto- ja ympäristöohjelma

Miksi?

Ilmasto- ja ympäristöohjelma antaa raamit Mynämäen ilmasto- ja ympäristötyölle. Ohjelman mukaan ilmasto- ja ympäristötoimia suunnitellaan valtuustokausittain, ja jokaiselle vuodelle asetetaan konkreettisia tavoitteita talousarviokäsittelyn yhteydessä. Näin ohjelman ja toimenpiteiden seuranta sulautuu luontevasti tilinpäätökseen ja kunnan toiminnan rytmiin. Ilmasto- ja ympäristöohjelman määrittämien raamien mukaan toimittaessa sitoudutaan vuositason käytännönläheisiin toimenpiteisiin, ja päästään kehittämään kestävämpää Mynämäkeä.

Miten?

- Ajoita ohjelmatyö muuhun strategiseen suunnitteluun. Aloitteen asiasta voi kuitenkin tehdä milloin tahansa!
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!
- Seuraa toteutusta. Toimenpiteen tulee näkyä kunnan päätöksenteossa ja talousarviokäsittelyssä vuosittain.

Otsikon väri kertoo, millaisesta toimenpiteestä on kyse:

Poliittinen

Suunnittelu

Käytännön hoitotoimi

Ympäristökasvatus

Sivun sisällössä annetaan suurpiirteiset toimintaohjeet toimenpiteen toteuttamisesta, ja mahdollisesti myös esim. rahoituskanavista

Kokonaan valmiit toimenpiteet, joita ei tarvitse toteuttaa kuluva valtuustokauden aikana, voidaan merkitä näkyvästi symbolilla. Näin myös tieto jo tehdyistä toimenpiteistä kertyy yhteen paikkaan sekä tulee näkyväksi.

Jotkin toimenpiteet voivat sisältää esimerkkejä muista kunnista, tai tarkempaa tietoa aiheesta. Tee silloin toimenpiteelle lisäsivu.

Alareunan merkinnöissä voidaan kertoa siitä, miten usein toimenpidettä toteutetaan, milloin se on toteutettu ja missä yhteydessä - raportointi ja seuranta hoituu näin samassa yhteydessä.

Toimenpiteitä voi lisätä, myös aiemmin toteutettuja!

Laaditaan ilmasto- ja ympäristöohjelma

Mitä?

Mynämäen kunnanvaltuusto asetti vuoden 2024 toiminnalliseksi tavoitteeksi ilmastosuunnitelman laatimisen. Mynämäen ilmasto- ja ympäristöohjelma hyväksyttiin valtuuston kokouksessa 3.3.2025 (KV 7§).

Paikalliset ratkaisut voivat olla lähiympäristön hyvinvoinnin kannalta erittäin merkittäviä

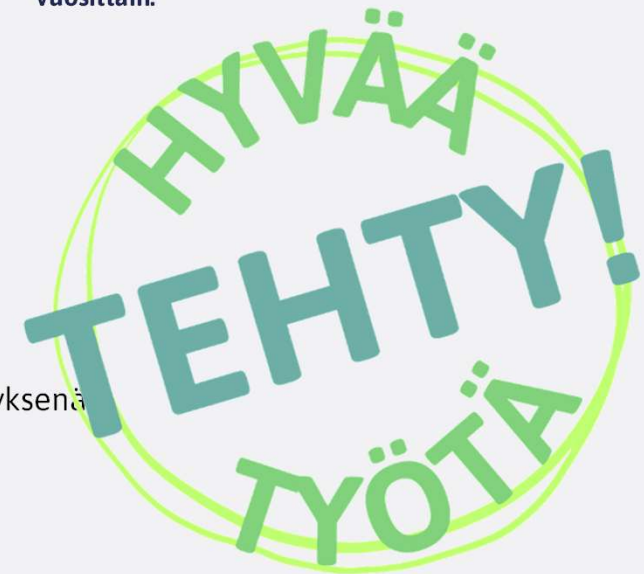
Miksi?

ilmasto- ja ympäristöohjelma antaa raamit Mynämäen ilmasto- ja ympäristötyölle. Ohjelman mukaan ilmasto- ja ympäristötoimia suunnitellaan valtuustokausittain, ja jokaiselle vuodelle asetetaan konkreettisia tavoitteita talousarviokäsittelyn yhteydessä. Näin ohjelman ja toimenpiteiden seuranta sulautuu luontevasti tilinpäätökseen ja kunnan toiminnan rytmiin. Ilmasto- ja ympäristöohjelman määrittämien raamien mukaan toimittaessa sitoudutaan vuositason käytännönläheisiin toimenpiteisiin, ja päästään kehittämään kestävämpää Mynämäkeä.

Miten?

- Ajoita ohjelmatyö muuhun strategiseen suunnitteluun. Aloitteen asiasta voi kuitenkin tehdä milloin tahansa!
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!
- Seuraa toteutusta. Toimenpiteen tulee näkyä kunnan päätöksenteossa ja talousarviokäsittelyssä vuosittain.

Toimenpide toteutetaan jatkossa valtuustokausittain ilmasto-ohjelman päivityksenä

Mitä?

Luontokohteiden ja maamerkkien yhteyteen tai läheisyyteen rakennetaan esittelytauluja. Tauluissa esitellään pyöräily- ja ulkoilureittejä sekä Mynämäen luonto- ja kulttuurikohteita.

Lisätään esittelytauluja

Miksi?

Tieto lähiympäristöstä ja sen luonto- ja kulttuuriarvoista lisää lähiympäristön arvostusta ja kehittää ihmisen suhdetta ympäristöönsä. Tieto sitoo yksilöä ympäristöön, sen kehitykseen ja historiaan niin ajassa kuin paikassa. Kun tietoa lähiympäristön ominaispiirteistä tuodaan sinne, missä ihminen kulkee, ympäristönsä oppii tuntemaan uudella tavalla - lenkipolun varrella oleva kivikasa saa merkityksen hautaröykkiönä tai mustavalkoisen taivaalla lentävän videopelin tunnistaa töyhtöhyppäksi.

Miten?

- Tee hankesuunnitelma
- Mieti, mitkä kohteet Mynämäessä kannattaisi opastaa? Voisiko ideaa viedä eteenpäin esim. yhdistysyhteistyönä?
- Hae tauluille tai reiteille esimerkiksi LEADER-rahoitusta
- Hanki maanomistajalta tarvittavat suostumukset kyltitykseen ja kohteeseen liittyvälle reitille. Älä unohda oikeutta merkitä kohde sähköisiin kartta-aineistoihin!
- Laadi kohteesta kartta-aineisto ja reittikuvaus
- Siirrä aineisto esim. lounaistietoon, LIPAS-palveluun ja Retkipaikkaan
- Hanki ja toteuta!
- Juhli avajaisia
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Toimenpide voidaan suorittaa kertahankkeena tai kohde kerrallaan. Toimenpide on suoritettu seuraavissa kohteissa:

Tehdään luontopalveluesite

Mitä?

Tehdään esite Mynämäen luonnosta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista niin kuntalaisille, matkailijoille kuin yritystoimintaan.

Miksi?

Luontopalvelut ovat vetovoimatekijä, jotka voivat houkutella Mynämäkeen niin satunnaisia kävijöitä, vakituisia asukkaita kuin yrityksiäkin. Luonnon vetovoimaa voidaan tuoda esiin markkinoinnissa oman esitteen voimin. Esitettä voidaan jakaa esimerkiksi messuilla ja luonto- ja liikunta-alan tapahtumissa.

Miten?

- Mieti, mitkä kohteet Mynämäessä ovat maininnan arvoisia - onko esite monisivuinen opaskirjanen, vai helposti mukaan napattava flyer?
- Suunnittele esite, jossa näitä kohteita tuodaan esiin halutussa laajuudessa
- Laadi esitteestä ilmeen mukainen, saavutettava ja selkokielineen luonnos
- Hyväksytä luonnos johtoryhmässä
- Pohdi, missä esitettä jaetaan sekä painettava määrä sen mukaisesti
- Huolehdi, että esite on saatavilla myös sähköisesti - onko sähköisen version hyvä olla interaktiivinen?
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Toimenpide on kertaluonteisesti toteutettava. Toimenpidettä ei ole toteutettu.

Lisätään aktiivisesti maapuita viheralueille

Mitä?

Maapuulla tarkoitetaan metsään tai viheralueelle lahoamaan jätettyä, kaadettua runkokuuta.

Paikalliset ratkaisut voivat olla lähimpäristön hyvinvoinnin kannalta erittäin merkittäviä

Miksi?

Maapuut tarjoavat monelle lahottajalajille suotuisan elinympäristön, ja lisäksi suojapaikkoja monille pieneliöille. Maapuut ovat esimerkiksi puistoihin erinomaisesti soveltuva tapa lisätä monimuotoisuutta, sillä ne eivät vaadi erityistä hoitoa, eikä niihin liity kaatumisriskiä.

Maapuiden tuottaminen on muiden puuston hoitotöiden yhteydessä **edullinen ja kestävä tapa** lisätä monimuotoisuutta.

Miten?

- Ajoita muiden puuston- tai ympäristöhoitotöiden yhteyteen
- Sijoita maapuut hoidetun alueen reunamille, puolivarjoisaan paikkaan, jolla esim. nurmea ei leikata
- Valitse ensisijaisesti sellaisia jyrkeviä runkoja, joilla ei ole taloudellista arvoa, esim. sellaisia, joissa on myrskyvaurioita tai lahoja kohtia
- Mikäli mahdollista, jätä alueelle useampi, erilainen maapuu - yksikin on kuitenkin parempi, kuin ei ollenkaan
- Käytä ensisijaisesti lehtipuita
- Kyllitä runko **(aineisto puuttuu!)**
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Toimenpide on toistuvasti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

Ennallistetaan soita ja perinnebiotooppeja

Mitä?

Ennallistamisella tarkoitetaan ympäristön palauttamista luonnonkaltaisempaan tilaan. Esimerkiksi soiden kohdalla tämä tarkoittaa usein suon vesitalouden palauttamista ojitusten jäljiltä, ja perinnebiotooppien kohdalla niittoa tai laidunnusta.

Paikalliset ratkaisut voivat olla lähimpäristön hyvinvoinnin kannalta erittäin merkittäviä

Miksi?

Monimuotoinen lajisto vaatii monimuotoisia elinympäristöjä. Erilaisten elinympäristöjen mosaiikki tarjoaa parhaat edellytykset monimuotoisuuden kehittymiselle ja ylläpidolle. Myös pienet, vain muutamien neliöiden laajuiset elinympäristölaikut voivat olla lajin säilymisen kannalta merkittäviä. Paras tulos saavutetaan, kun saman kaltaisia laikkuja säilytetään ja ylläpidetään siellä täällä.

Miten?

- Ajoita muiden puuston- tai ympäristönhoitotöiden yhteyteen
- Sijoita maapuut hoidetun alueen reunamille, puolivarjoisaan paikkaan, jolla esim. nurmea ei leikata
- Valitse ensisijaisesti sellaisia jyrkeviä runkoja, joilla ei ole taloudellista arvoa, esim. sellaisia, joissa on myrskyvaurioita tai lahoja kohtia
- Mikäli mahdollista, jätä alueelle useampi, erilainen maapuu - yksikin on kuitenkin parempi, kuin ei ollenkaan
- Käytä ensisijaisesti lehtipuita
- Kyllitä runko **(aineisto puuttuu!)**
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Toimenpide on toistuvasti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

Huolehditaan siniviheryhteyksistä

Mitä?

Siniviheryhteys tarkoittaa sitä, että vesi- ja viheralueet ovat kytkeytyneitä toisiinsa, eikä niiden välillä ole lajien siirtymistä heikentäviä tai estäviä rajoitteita. Yleisimpiä viheryhteyksiä katkaisevia rakenteita ovat tiet.

Yksinkertaisimmillaan viheryhteys voi olla kapea, latvuspeitteinen kannas viheralueiden välillä. Siniyhteytenä taas voi toimia putkiojan sijaan avo-
ojana toteutettu peruskuivatusratkaisu.

Paikalliset ratkaisut voivat olla lähimäristön hyvinvoinnin kannalta erittäin merkittäviä

Miksi?

Monimuotoinen lajisto vaatii monimuotoisia elinympäristöjä. Erilaisten elinympäristöjen mosaiikki tarjoaa parhaat edellytykset monimuotoisuuden kehittymiselle ja ylläpidolle. Myös pienet, vain muutamien neliöiden laajuiset elinympäristölaikut voivat olla lajin säilymisen kannalta merkittäviä. Paras tulos saavutetaan, kun saman kaltaisia laikkuja säilytetään ja ylläpidetään siellä täällä.

Miten?

- Kaavoitus- ja suunnittelutyön ohessa
- Tarkastetaan, että kaavoissa on riittävät siniviheryhteydet ympäröiviin alueisiin
- Valitaan siniviheryhteyksien kannalta paremmat vaihtoehdot kaavan toteutusvaiheessa
- Lisätään tarvittaessa keinotekoisia yhteysrakenteita siniviheryhteyksien parantamiseksi
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Toimenpide on toistuvasti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

Tehdään tekopötkkelöitä

Mitä?

Tekopötkkelöllä tarkoitetaan metsään tai viheralueelle pystyyn kuolemaan ja lahoamaan jätettyä runkopuuta. Myös erityisen paksuja oksia voidaan jättää maapuiksi.

Paikalliset ratkaisut voivat olla lähimpäristön hyvinvoinnin kannalta erittäin merkittäviä

Miksi?

Tekopötkkelöt tarjoavat monelle lahottajalajille suotuisan elinympäristön, ja lahonneet pystypuut ovat usein kolopesijöiden suosiossa. Tekopötkkelöt ovat tehokas lisä pesintämahdollisuuksia kolopesijöille.

Tekopötkkelöiden tuottaminen on muiden puuston hoitotöiden yhteydessä **edullinen ja kestävä tapa** lisätä monimuotoisuutta.

Miten?

- Ajoita muiden puuston- tai ympäristöhoitotöiden yhteyteen
- Sijoita aktiivisen virkistyskäytön ulkopuolisille alueille
- Valitse ensisijaisesti sellaisia jyrkeviä runkoja, joilla ei ole taloudellista arvoa, esim. sellaisia, joissa on myrskyvaurioita tai lahoja kohtia
- Mikäli mahdollista, jätä alueelle useampi, erilainen puu tekopötkkelöksi
- Käytä ensisijaisesti lehtipuita, esim. haapa, koivu, leppä. Haapojen kohdalla ehkäisee juurivesojen muodostusta
- Tekopötkkelö voidaan tuottaa kaulaamalla elävä puu noin 1-2 m korkeudella tai kaataa poistettava puu 4-5 m korkeudelta
- Ikääntyneisiin tekopötkkelöihin liittyy kaatumisriski, minkä vuoksi niiden kuntoa ja turvallisuutta tulee seurata.
- Kyllitä runko **(aineisto puuttuu!)**
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Toimenpide on toistuvasti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

Tehdään kalatie Laajoen voimalalle

Mitä?

Kalatiellä tarkoitetaan ratkaisua, jonka avulla kalat ja muut vesieliöt pääsevät kiertämään patorakenteen tai muun vaellusesteen, ja vaeltamaan esteettä mereltä joen latvaosiin. Monille lajeille vaellus on osa tavanomaista lisääntymiskäyttäytymistä ja elinkiertoa.

Paikalliset ratkaisut voivat olla lähimpäristön hyvinvoinnin kannalta erittäin merkittäviä

Miksi?

Laajoki on yksi Lounais-Suomen arvokkaimmista jokivesistöistä, jossa on vaellusesteen aiheuttava pato. Vaelluseste estää kalojen vaeltamisen lisääntymisalueille ja nousun ylemmäs vesistöön. Kalatien rakentamisella on näin ollen mahdollisuus vaikuttaa koko Laajoen latvaosan ekologiseen tilaan.

Vaellusesteen poisto on Kokemäenjoen-Saaristomeren vesienhoitosuunnitelman mukainen toimenpide.

Laajoen voimalan ympäristöluvassa on jonkinlainen ehdollinen kalatievelvoite.

Miten?

- Neuvottele maanomistajan kanssa
- Lisää talousarvion investointeihin
- Suunnittele ja toteuta asiantuntevan vesistökunnostusporukan kanssa. Esim. Valonia ja ELY-keskus ovat toteuttaneet vastaavia hankkeita.
- Hae rahoitusta esim. NOUSU-ohjelmasta
- Muista valvoa työ - elinympäristökunnostusten työ tulee valvoa elinympäristökunnostuksen näkökulmasta.
- Raportoi toimenpide!

Toimenpide toteutetaan kertaluonteisesti.

Tehdään kalatie Raimelan padolle

Mitä?

Kalatiellä tarkoitetaan ratkaisua, jonka avulla kalat ja muut vesieliöt pääsevät kiertämään patorakenteen tai muun vaellusesteen, ja vaeltamaan esteettä mereltä joen latvaosiin. Monille lajeille vaellus on osa tavanomaista lisääntymiskäyttäytymistä ja elinkiertoa.

Paikalliset ratkaisut voivat olla lähimäristön hyvinvoinnin kannalta erittäin merkittäviä

Miksi?

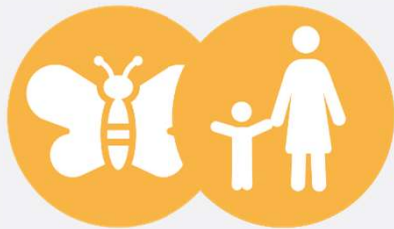
Raimelan pato saattaa muodostaa vaellusesteen Mynäjokeen. Vaelluseste estää kalojen vaeltamisen lisääntymisalueille ja nousun ylemmäs vesistöön. Kalatien rakentamisella on näin ollen mahdollisuus vaikuttaa koko Mynäjoen latvaosan ekologiseen tilaan. Raimelan kalatien rakentaminen on mainittu toimenpiteenä Mynäjoen valuma-alueen yleissuunnitelmassa.

Miten?

- Neuvottele maanomistajan kanssa
- Lisää talousarvion investointeihin
- Suunnittele ja toteuta asiantuntevan vesistökunnostusporukan kanssa. Esim. Valonia ja ELY-keskus ovat toteuttaneet vastaavia hankkeita.
- Hae rahoitusta esim. NOUSU-ohjelmasta
- Muista valvoa työ - elinympäristökunnostusten työ tulee valvoa elinympäristökunnostuksen näkökulmasta.
- Raportoi toimenpide!

Toimenpide toteutetaan kertaluonteisesti.

Mitä?

Kartoitetaan Mynämäestä luonnon virkistyskäytössä jo olevien alueiden kartoittaminen, kunnostaminen ja edelleen kehittäminen. Kehittämisellä voidaan tarkoittaa niin reittien tai kohteiden tuomista kartta-aineistoihin, kuin luontopolkujen tai reittirakenteiden luomista soveltuvaan kohteeseen.

Paikalliset ratkaisut voivat olla lähimpäristön ja asukkaiden hyvinvoinnin kannalta erittäin merkittäviä

Kartoitetaan luonto- ja virkistysarvot

Miksi?

Kuntalaiset käyttävät virkistysalueinaan kunnan sekä yksityisten omistamia maa-alueita paljon virallisia reittejä ja palveluja laajemmalla alueella. Jos edes osa näistä alueista saataisiin tuotua osaksi palveluverkkoa, ja kehitettyä esimerkiksi reittirakenteita, Mynämäen luonnon virkistysmahdollisuudet saataisiin valjastettua nykyistä tehokkaampaan käyttöön.

Luonnossa liikkuminen vähentää stressiä ja sillä on laajoja kansanterveydellisiä vaikutuksia.

Miten?

- Tee hankesuunnitelma
- Toteuta kartoitus esimerkiksi verkkokyselynä ja maastotöinä - tämä aihe voisi sopia opinnäytteen aiheeksi!
- Hankkeelle voi olla mahdollista saada esim. LEADER-rahoitusta
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Toimenpide toteutetaan kertaluonteisesti.

Etsitään ja kehitetään lähiluontokohteita

Mitä?

Pienellä, nurmikosta erottuvalla kalliolla voi olla selvästi ympäristöään värikkäämpää ketokasvillisuutta ja sen houkuttelemia perhosia. Kosteassa ojan penkassa kasvaa todennäköisesti aivan erinäköistä, ympäristöään rehevämpää kasvillisuutta.

Lähiluontokohteita löytyy, kun niitä etsii, ja niitä on myös mahdollista kehittää ja rakentaa tietoisesti. Paahteiseen paikkaan voidaan nurmikon sijaan rakentaa kiviasetelma, jonka lomaan tuodaan hiekkaista ja karua kasvualustaa, ja istutetaan esimerkiksi maksaruohoja. Vettyvän painanteen ominaispiirteitä kannattaa hyödyntää hulevesialtaana ja kosteikkona.

Toimenpide toteutetaan kertaluonteisesti.

Miksi?

Erilaiset elinympäristöt muodostavat mosaiikin, jonka monimuotoisuus voi olla huomattavaa. Jo pelkästään näiden kohteiden luontoarvojen esiin nostaminen voi saada ihmisen kiinnittämään huomiota ympäristön pienipiirteiseen vaihteluun, ja kannustaa koko iän kestävään oppimiseen. Keinotekoiset elinympäristöt lisäävät lajien mahdollisuuksia levitä ja kukoistaa myös rakennetussa ympäristössä.

Miten?

- Toteuta kartoitus esimerkiksi verkkokyselynä ja maastotöinä - tämä aihe voisi sopia opinnäytteen aiheeksi!
- Hae tauluille tai reiteille esimerkiksi LEADER-rahoitusta
- Hanki maanomistajalta tarvittavat suostumukset esim. kyltitykseen.
- Juhli avajaisia
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Hankitaan maamerkkejä

Mitä?

Mynämäen pääväylien, 8-tien varteen, sekä Kustavintien varteen Pyheelle ja Tavastilaan hankitaan luontoon tai alueen historiaan liittyvät näkyvät maamerkit.

Teosten hankinta voitaisiin toteuttaa esimerkiksi kilpailuna juhluvuoden kunniaksi.

Miksi?

Mynämäen halki kulkee kaksi suurta väylää, 8-tie ja Kustavintie. Mynämäen ja Mietoisten keskustaajamat jäävät hieman sivuun tiestä, ja satunnainen tiellä kulkija ei välttämättä edes huomaa ohittaneensa Mynämäen. Paikallisista arvoista ja kulttuurihistoriasta kertova taidemaamerkki voisi kannustaa kulkijaa tekemään sykehdyttävän poikkeaman Mynämäkeen ja sen luontokohteisiin.

Miten?

- Laadi raamit, ja pohdi, millaisia teoksia halutaan ja mihin teokset voitaisiin sijoittaa.
- Voiko tällaiselle kulttuuriteolle saada rahoitusta?
- Voidaanko yhdistää esim. juhluvuoteen? Projektin **käynnistäminen ja rahoitus vaativat poliittisen päätöksen.**
- Järjestetäänkö aiheesta kilpailu? Kilpailu lisää usein projektin näkyvyyttä, ja saattaa vähentää kustannuksia suunnittelun osalta. Kilpailuun voidaan myös yhdistää asukkaiden osallistaminen.
- Hanki luvat maanomistajalta, ja koska kyse on tielle näkyvästä teoksesta, mahdollisesti tiealueella, myös ELY:stä.
- Hanki ja toteuta!
- Juhli avajaisia
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Toimenpide toteutetaan molempien teiden osalta kertaluonteisesti.

Siirretään kunnan metsät jatkuvaan kasvatukseen

Mitä?

Jatkuvalla kasvatuksella tarkoitetaan sitä, että metsässä kasvaa rinnakkain useita ikäluokkia. Jatkuvan kasvatuksen metsissä suoritetaan valikoivaa poimintahakkuuta, joka ylläpitää monimuotoisuutta perinteistä menetelmää paremmin.

Paikalliset ratkaisut voivat olla lähimäestön hyvinvoinnin kannalta erittäin merkittäviä

Miksi?

Jatkuva kasvatusta on ympäristöystävällinen tapa hoitaa metsää ja luontoa, joten sitä voidaan pitää monihyötyisenä. Jatkuvan kasvatuksen metsänhoidolla on myös vähemmän vesistö- ja maisemavaikutuksia. Jatkuvassa kasvatuksessa säästytään myös metsän istuttamiselta. Metsätuhojen ja myrskytuhojen riski pienenee, kun suojaavaa puustoa ei poisteta kokonaan, ja puuston monimuotoisuus ehkäisee tautien leviämistä, sekä ylläpitää hyönteistuhon vähentävää lajistoa. Jatkuvassa kasvatuksessa kerralla poistettavan puun määrä on pienempi, mutta myytävä puu on todennäköisesti laadukkaampaa ja näin ollen tuottoisampaa. Samalta alalta saadaan tuottoa useammin. Todennäköisesti jatkuvan kasvatuksen ympäristövaikutukset jäävät kokonaisuudessaan päätehakkuuta pienemmiksi.

Miten?

- Ajoita muutokset muuhun strategiseen suunnitteluun. Aloitteen asiasta voi kuitenkin tehdä milloin tahansa!
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!
- Seuraa toteutusta. Toimenpiteen tulee näkyä kunnan metsänhoitosuunnitelmassa, viheralueiden hoidossa ja metsänkätön toteutuksessa.

Toimenpide toteutetaan kertaluonteisesti.

Mitä?

Kunnan kuljetus- ja työkalusto on pääsääntöisesti dieselkäyttöistä. Myös pienkoneet ovat polttomoottorikäyttöisiä.

Suurimpaan osaan polttomoottoreista on jo nykyisin tarjolla soveltuva, biopohjainen, uusiutuva polttoaine. Laitteita voidaan myös päivittää sähkökäyttöisiin versioihin.

Siirrytään uusiutuviin polttoaineisiin

Miksi?

Suurin osa kalustosta on hyväkuntoista ja uudehkoa tai keski-ikäistä, joten kaluston päivittäminen laajassa mittakaavassa ei ole ajankohtaista. Kaluston tulee myös vastata tarpeisiin, ja esimerkiksi akkukäyttöiset laitteet eivät toistaiseksi ole riittäviä ammattikäyttöön.

Ajan myötä kalustonpäivitystarpeita kuitenkin väistämättä syntyy, ja näissä yhteyksissä tulee punnita myös hankittavan kaluston voimanlähteet. Oletettavaa on, että tarjolla olevat teknologiat myös kehittyvät, ja tulevaisuudessa entistä ympäristöystävällisempien laitteiden valitseminen on mahdollista kohtuullisin kustannuksin.

Miten?

- Aloita dieselistä - tee päätös, että kunnan kalustoon ostetaan vain uusiutuvaa dieseliä
- Punnitse vaihtoehdot tarkasti aina, kun tehdään hankintoja, joissa voimanlähteellä on merkitystä
- Suunnittele siirtymä myös pienkoneiden ja laitteiden osalta - onko laitteiden elinkaari sellainen, että laitteet voidaan tavoiteaikaan mennessä vaihtaa akkukäyttöisiin, vai seurataanko polttoaineiden kehitystä? Onko nykyiseen kalustoon mahdollista toteuttaa etanoli- tai kaasukonvesio?
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!
- Seuraa toteutusta.

Toimenpide toteutetaan vaiheittain. Ilmasto-ohjelman tavoite: koko kalusto käyttää uusiutuvia polttoaineita vuoteen 2029 mennessä.

Mitä?

Monilajisuus on metsän monimuotoisuuden perustekijä. Perinteisessä metsänhoidossa on usein istutettu vain yhtä lajia kullekin metsäalueelle, ja varsinkin havupuita on suosittu.

Paikalliset ratkaisut voivat olla lähimpäristön hyvinvoinnin kannalta erittäin merkittäviä

Siirretään kunnan metsät monilajiseen kasvatukseen

Miksi?

Monilajinen metsä tarjoaa ekologisesti monipuolisemmin erilaisia elinympäristöjä. Eri puulajit myös kasvavat eri tahtiin, ja niiden ominaisuudet selvitä erilaisissa ympäristöhaasteissa poikkeavat toisistaan. Monilajinen metsä kestää paremmin ilmastonmuutoksen mukanaan tuomia haasteita sekä tuholaisia, sillä esimerkiksi kasvitaudit eivät leviä kaikkiin lajeihin. Monilajisuudessa tulee suosia sekä lehti- että havupuita, ja lounaisessa Suomessa on mahdollisuus myös jalojen lehtipuulajien lisäämiseen.

Monilajisuus vakauttaa metsien taloudellista arvoa varsinkin tulevana vuosikymmeninä.

Miten?

- Ajoita muutokset metsänhoidollisten toimenpiteiden yhteyteen
- Muista raportoida toimenpide!
- Seuraa toteutusta. Toimenpiteen tulee näkyä kunnan metsänhoitosuunnitelmassa, viheralueiden hoidossa ja metsänkäytön toteutumassa.

Toimenpide toteutetaan kertaluonteisesti.

Tehdään kestäviä vesienhallintaratkaisuja

Mitä?

Hulevesien hallinta on tiivistyvässä taajamarakenteessa teema, jonka kehittäminen alkaa jo suunnitteluvaiheessa. Mynämäen keskustan alue on alavaa ja tasaista, ja vettä läpäisevän pinnan osuus lisääntyy hitaasti mutta varmasti. Myös ilmastonmuutoksen on ennustetty lisäävän hulevesitulvien riskiä. Hulevesien hallintakeinoista esim. kosteikot, maanalaiset hulevesisäiliöt ja hulevesialtaat tarjoavat kuivina kausina myös kasteluvesimahdollisuuden esim. ympäröiville istutuksille, ja vähentävät vesijohtoveden käyttötarvetta.

Miksi?

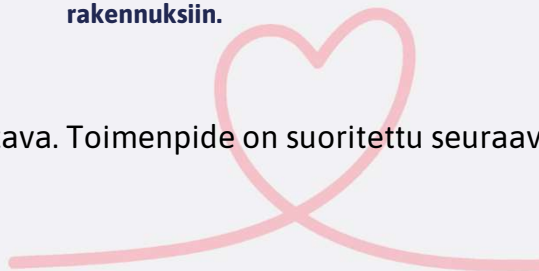
Hulevesillä tarkoitetaan rakennetuille alueille satavia ja valuvia sade- ja sulamisvesiä, joiden luontainen imeytyminen maaperään on estynyt. Vettä läpäisemättömille pinnoille kertyvistä vesistä syntyy nopeasti virtaavia vesimassoja.

Esimerkiksi 200 neliön kattoala kerää 10 mm sateella noin kaksi kuutiota vettä. Mikäli kaikki hulevedet laajalta alueelta johdetaan suorinta reittiä lähimpään ojaan, pienten, paikallisten tulvien riski voi olla hälyttävän korkea. Suuret vesimassat virtaavat vauhdikkaasti, ja lisäävät eroosion riskiä, jolloin esimerkiksi teiden rakenteet tai rinteet voivat kärsiä vahinkoja. Korkealle noustessaan vedet voivat päätyä jopa rakennuksiin.

Miten?

- Ota hulevesien hallinnan tarve huomioon jokaisessa laadittavassa kaavassa.
- Laadi kaavoituksen tueksi tarvittaessa hulevesimalli
- Jätä tulviville vesille tilaa - esim. luontainen painanne
- Lisää kaavamääräys tonttien hulevesiratkaisuista, esim. edellytetty tilavuus hulevesisäiliöille
 - Esimerkkejä erillisellä sivulla
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

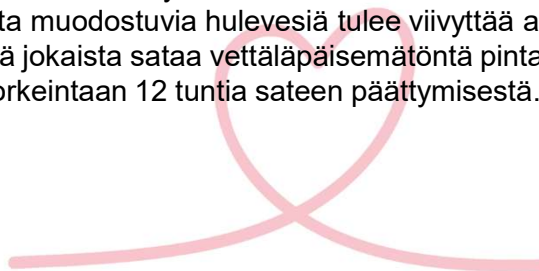
Toimenpide on toistuvasti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

Toimenpide: Tehdään vesienhallintaratkaisuja, kaavamääräysesimerkit (kerää tähän lisää)

Tampere:

- Vettä läpäisemättömiltä pinnoilta tulevia hulevesiä tulee viivyttaa alueella siten, että viivytyspainanteiden, -altaiden tai -säiliöiden mitoitustilavuuden tulee olla yksi kuutiometri jokaista sataa vettäläpäisemätöntä pintaneliometriä kohden.
- Viivytyspainanteiden, -altaiden tai -säiliöiden tulee tyhjentyä 12 tunnin kuluessa täyttymisestään ja niissä tulee olla suunniteltu ylivuoto.
- Hule-18 Ohjeellinen alueelliselle hulevesijärjestelmälle varattu alueen osa, jonka kautta johdetaan korttelien hulevesiä ja viivytetään katualueiden hulevesiä allas- ja ojarakentein.
- Hule-30(%) Tontilta tulevat hulevedet tulee viivyttaa tontilla tai muulla alueella viivytysrakentein ja johtaa purkupaikkaan viranomaisen hyväksymän erillissuunnitelman mukaan. Viivytysrakenteiden mitoitustilavuutena on suluissa mainittu kuutiometrimäärä jokaista sataa tontille rakennettujen kattojen ja muiden vettäläpäisemättömien pintojen neliometrimäärää kohden. Tontilta tulevista hulevesistä, puhtaita kattovesiä lukuun ottamatta, on erotettava öljy ja hiekka. Öljyn- ja hiekanerotusjärjestelmä tulee varustaa näytteenottoaivolla. Viivytysrakenteiden tulee tyhjentyä 12 tunnin kuluessa täyttymisestään ja niissä tulee olla suunniteltu ylivuoto.
- Hule-35 Ohjeellinen alueelliselle hulevesijärjestelmälle varattu alueen osa, jossa hulevesiä johdetaan ja viivytetään allas- ja ojarakentein.
- Hule-42(%) Kiinteistön vettäläpäisemättömillä pinnoilla syntyvät hulevedet tulee ensisijaisesti imeyttää tontilla. Mikäli imeyttäminen ei ole mahdollista, tulee vettäläpäisemättömiltä pinnoilta tulevia hulevesiä viivyttaa tontilla siten, että viivytysrakenteiden mitoitustilavuus on suluissa mainittu kuutiometrimäärä jokaista sataa vettäläpäisemätöntä pintaneliometriä kohden. Viivytysrakenteiden tulee tyhjentyä 12 tunnin kuluessa täyttymisestään ja niissä tulee olla suunniteltu ylivuoto.
- Hule-43(%) Vettäläpäisemättömiltä pinnoilta muodostuvia hulevesiä tulee viivyttaa alueella siten, että viivytysrakenteiden mitoitustilavuuden tulee olla suluissa mainittu kuutiometrimäärä jokaista sataa vettäläpäisemätöntä pintaneliometriä kohden. Täyttyneiden viivytysrakenteiden tyhjenemisen tulee kestää vähintään 2 ja korkeintaan 12 tuntia sateen päättymisestä. Rakenteissa tulee olla suunniteltu ylivuoto.

Jätetään luonnontilaista viheraluetta

Mitä?

Pientenkin viheralueiden merkitys taajamissa korostuu sekä ekologisen monimuotoisuuden, viihtyisyyden että rakennetun ympäristön kestävyysnäkökulmista.

Paikalliset ratkaisut voivat olla lähimpäristön ja sen asukkaiden hyvinvoinnin kannalta erittäin merkittäviä.

Toimenpide on toistuvasti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

Miksi?

Monimuotoisuus vaatii erilaisia elinympäristöjä, ja pienikin alue voi olla monimuotoinen. Erilaisten laikkujen muodostama viheralueverkosto mahdollistaa eliöiden siirtymisen alueelta toiselle, ja näin ylläpitää paikallisia populaatioita.

Olemassa olevien elinympäristöjen rauhoittaminen muulta käytöltä säilyttää olemassaolevat luontoarvot, ja on **edullinen ja kestävä tapa** lisätä monimuotoisuutta. Lisäksi viheralueiden jättäminen mahdollistaa mm. hulevesien imeytymisen ja luonnon havainnoinnin omassa lähiympäristössä-

Miten?

- Ota huomioon jo suunnitteluvaiheessa
- Hyviä paikkoja esim.
 - lähelle maan pintaa nouseva peruskallio (keto)
 - soistuma (suotyypit)
 - ojan pientareet
 - äkerholmat
 - lehtipuulehdot
 - suuret yksittäiset puut
 - jalopuut, pähkinäpensaikat ja tiiviit puuryhmät
 - hiekkaiset etelärinteet
 - laidunnetut alueet (niitty)
 - rantavyöhykkeet
- Mikäli mahdollista, jätä alueelle useampi, erilainen elinympäristö
- Säilytä ensisijaisesti lehtipuita, esim. haapa, koivu, leppä.
- Monimuotoisuutta voidaan lisäksi lisätä hoidon myötä keinotekoisesti esim. tekopötkelöin tai maapuilla
- Kyllitä alue **(aineisto puuttuu!)**
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Tehdään korttelikeräyksiä jätteelle

Mitä?

Korttelikeräys tuo kaikkien jätejakeiden lajittelumahdollisuudet omakotialueille, joille perinteisesti on suunniteltu yksi kiinteistökohtainen jätteastia. Korttelikeräysalueilla jätteiden keräyksen tehokkuus ja lajittelu huomioidaan jo kaavoitusvaihteessa, ja jättepisteiden sijainnista määrätään kaavassa. Jättepiste sijoitetaan useiden asuinrakennusten välittömään läheisyyteen siten, että alueella ei ole lainkaan kiinteistökohtaista keräystä.

Miksi?

Korttelikeräysratkaisu lisää kierrättämistä ja alueen liikenneturvallisuutta, sekä vähentää jätekuljetusten ilmastopäästöjä.

Korttelikeräyksestä määrääminen jo kaavoitusvaiheen yhteydessä on **edullinen ja kestävä tapa** lisätä asumisen ilmastokestävyyttä.

Miten?

- Ota huomioon jo suunnitteluvaiheessa
- Hyviä paikkoja esim.
 - Uudet, tiiviisti rakennettavat pientaloalueet
 - Uusien ja vanhojen alueiden rajapinnat
 - Tiivistysrakentaminen
 - Kaavan muutokset
- Ei toimi parhaalla mahdollisella tavalla väljästi rakennetuilla alueilla
- Pisteitä voi olla samalla alueella useampia
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Toimenpide on toistuvasti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

Tehdään keskitettyjä energiaratkaisuja

Mitä?

Pyritään siihen, että materiaalin polttoon perustuvaa energiantuotantoa ei käytettäisi kunnan alueella rakennuskohtaisesti, vaan rakennusten tarvitsema lämpö tuotettaisiin keskitetysti ja esim. lämpöpumpputeknologian avulla. Rakennuskohtaisten järjestelmien **hyötysuhde** on keskitettyjä ratkaisuja heikompi, ja tiiviisti asutuilla alueilla myös savusta aiheutuvat viihtyvyys tai terveys haitat vähenevät.

Miksi?

Keskitetty lämmöntuotanto ratkaisu lisää lämmitysenergian käytön tehokkuutta, mahdollistaa hukkaenergian käyttöä, lisää alueen liikenneturvallisuutta, sekä vähentää ilmastopäästöjä.

Lämmitysratkaisun valinta jo kaavoitusvaiheen yhteydessä on **edullinen ja kestävä tapa** lisätä asumisen ilmastokestävyyttä.

Miten?

- Pohdi, onko halutun alueen läheisyydessä laitoksia, joiden hukkalämpöä voitaisiin hyödyntää lämmöntuotannossa
- Sijoitakaavaan aluelämpölaitos huomioiden alueen viihtyisyys ja liikenneturvallisuus, ja varsinkin kattilalaitosten kohdalla myös savukaasujen aiheuttamat häiriöt sekä tarvittavien lämmönsiirtoputkistojen pituudet
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Toimenpide on toistuvasti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

Lisätään paikalliseen energiantuotantoon liittyviä kaavamääräyksiä

Mitä?

Paikallisella energiantuotannolla tarkoitetaan sitä, että jo kaavoitusvaiheessa huomioidaan erilaiset energiantuotannon mahdollisuudet, kuten otollinen kattosuunta aurinkopaneeleille, paneelien edellyttäminen taloihin tai tuulivoiman sijoittaminen kyseisen alueen näkökulmasta. Kaavoitusvaiheessa voi olla kyseessä tuulivoimalle varattu alueellinen, liikerakentaminen tai asuinalue suunnittelu - paikallisia mahdollisuuksia voi olla erilaisia.

Miksi?

Paikallisella energiantuotannolla saadaan lisättyä alueellista huoltovarmuutta sekä nostettua alueellista energiatehokkuutta. Pientuotanto myös vähentää ostoenergian tarvetta ja näin fossiilisten polttoaineiden käyttöä.

Paikallinen energiantuotanto, esim. tuuli- tai aurinkoenergia, on päästötöntä energiantuotantoa.

Miten?

- Ajoita muiden kaavoitus- tai aluekehittämistoimien yhteyteen
- Ajattele isosti, ajattele pienesti - mahdollisuuksia löytyy eri mittakaavassa
- Pohdi alueen soveltuvuutta erilaisille energiantuotannon muodoille
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Toimenpide on toistuvasti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

Lisätään liityntäpysäköintiä

Mitä?

Liityntäpysäköinti on julkisen liikenteen välittömään läheisyyteen suunniteltu alue, joka mahdollistaa nopean siirtymän yksityisestä kulkuneuvosta julkiseen.

Liityntäpysäköinnin mahdollisuuksia voidaan lisätä niin autoille kuin polkupyörillekin.

Liityntäpysäköinnillä lisätään julkisen liikenteen käyttömahdollisuuksia ja houkuttavuutta.

Miksi?

Työmatkaliikenne on yksi suurimmista syistä liikkua naapurikuntiin. Esimerkiksi bussiyhteys Mynämäestä Turkuun tai tulevaisuudessa mahdollisesti toteutuva lähijunaliikenne kehittyvät vauhdikkaammin, kun niillä on käyttäjiä. Yksityisautoilu on merkittävä ilmastopäästöjen lähde. Liikennemäärien ja väsyneiden kuljettajien määrän pieneneminen lisää liikenneturvallisuutta. Julkisen liikenteen käyttäjän ei tarvitse huolehtia pysäköintipaikan löytämisestä kaupungissa. Matkalippu on voi myös olla pysäköintimaksuihin nähden edullinen. Julkinen liikenne mahdollistaa myös ajokortittomien ihmisten liikkumisen, kunhan se on saavutettavissa.

Miten?

- Liityntäpysäköintiä on järkevää suunnitella sellaisille alueille, joilla julkinen yhteys sekä mahdollisimman laaja tieverkosto risteävät
- Liityntäpysäköintiin on hyvä suunnitella myös palveluita, kuten valaistus, latausmahdollisuus ja varsinkin pyörille myös katos sekä kunnolliset lukitusmahdollisuudet.
- Liityntäpysäköinnin mahdollisuudet näkyvät Mynämäellä etenkin alueellisen liikenneverkoston kehittämistyössä, ja teema onkin hyvä pitää mukana alueellisissa yhteyksissä. Mynämäen linja-autoaseman ympäristön kehittämisen osalta teeman mahdollisuudet nousevat esiin myös paikallisesti.
- Hyödynnä Turun seudun pyöräilybrändiä
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Toimenpide on toistuvasti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

Valitaan ilmastoystävällistä energiaa

Mitä?

Kunta ostaa omiin toimintoihinsa vuositasolla merkittävän määrän sähköä. Sähkön ilmastovaikutukset riippuvat sen tuotantotavasta, ja valitsemalla aiempaa ilmastoystävällisemmät kriteerit sähkönhankinnan kilpailutukseen kunta voi omasta toiminnastaan vähentää ilmastopäästöjä merkittävästi.

Uusiutuvan energian hankinta on usein hieman fossiilisilla polttoaineilla tuotettua energiaa kalliimpi vaihtoehto.

Vaikka kunta hankkisi 100% uusiutuvaa, päästötöntä sähköä, on vastuullista ja kustannustehokasta panostaa myös kulutuksen vähentämiseen.

Miksi?

Energiankulutus on kansallisesti yksi kolmesta suuresta ilmastopäästöjen lähteestä. Paikallisista, pimeistä ja kylmistä olosuhteista johtuen energiankulutusta ei voida leikata nollaan. Se, mitä käytetään voidaan kuitenkin tuottaa aiempaa paremmin. Kysynnän lisääminen kuitenkin muokkaa koko energiajärjestelmää kestävämpään suuntaan.

Uusiutuvan energian valitseminen on **kestävä tapa** vähentää suoria ilmastopäästöjä.

Miten?

- Ota erilaiset tuotantovaihtoehdot huomioon, kun sähkön hankintaa kilpailutetaan
- Aseta tavoiteltu uusiutuvan energian osuus (60-80-100%?) kilpailutuksen kriteereiksi
- Vesivoima - edullista ja ilmastoystävällistä energiaa, jonka haittapuolena on merkittävät vesistövaikutukset
- Tuulivoima - ilmastoystävällinen tuotantotapa, voidaan tuottaa paikallisesti
- Ydinvoima - olosuhteista riippumaton ja edullinen tuotantotapa
- Aurinkovoima - voidaan tuottaa myös itse tai paikallisesti
- Muista viestiä ja raportoida toimenpide!

Lisätään kuntalaisten mahdollisuuksia luoda monimuotoisuutta kunnan alueilla

Mitä?

Kuntalaiset haluavat vaikuttaa omaan lähiympäristöönsä, ja tehdä aktiivisia toimia omassa elinympäristössään. Kunnalla on tässä asiassa mahdollisuus toimia mahdollistajana, ja lisätä kuntalaisten suoria vaikutusmahdollisuuksia, ja yhteisen päätöksen kautta mahdollisuudet ovat kaikille yhtäläiset.

Julkisen päätöksenteon kautta lisätään myös avoimuutta kuntalaisten suuntaan, ja voidaan selkeyttää kuntalaisten oikeuksia ja velvollisuuksia koskien kunnan omistamia alueita

Miksi?

Kunnan resurssit eivät useinkaan riitä toteuttamaan kaikkia sellaisia toiveita, joita kuntalaiset lähiympäristöstään esittävät. Kun kyse on pienten asioiden toteuttamisesta, voidaan kuntalaisille antaa mahdollisuus toteuttaa toiveitaan omaehtoisesti, ja lisätä samalla monimuotoisuutta.

Seurannan tarvetta tulee kuitenkin pohtia - tarvitseeko ennen päätöksen toimeenpanoa esim. luoda alusta, jossa toimenpiteistä ilmoitetaan?

Miten?

- Valmistellaan päätös siitä, että kuntalaiset saavat toteuttaa seuraavia toimia kunnan omistamilla alueilla:
 - Ripustaa linnunpönttöjä
 - Toteuttaa vieraslajien torjuntatoimia
 - Tuoda paikalle mehiläispesä
 -
- Luodaan säännöt siitä, miten em. asioiden kanssa toimitaan
- Päätetään luoda julkinen paikkatietoalusta, jolla kyseisistä toimista tulee ilmoittaa

Toimenpide on toistuvasti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

Järjestetään vesitutkimustapahtuma

Mitä?

Kuntalaiset haluavat vaikuttaa omaan lähiympäristöönsä, ja tehdä aktiivisia toimia omassa elinympäristössään. Vesistöjen pinnan alainen elämä on kuitenkin monelle vierasta. Lähivesistö ja sen salainen elämä voidaan tuoda kuntalaisten lähelle aiheeseen keskittyvässä tapahtumassa.

Esim. Aurajokisäätiö ja Paimionjokiyhdistys järjestävät aktiivisesti vesitutkimuspäiviä. Päivien aikana on tutkittu mm. vesi, pohjaeläin ja sedimenttinäytteitä, veden puhdistamisen keinoja jne.

Miksi?

Tiedon lisääminen vesistöjen tilasta ja sen havainnoinnin tai siihen vaikuttamisen tilasta on hyödyllistä vauvasta vaariin. Tiedon lisääminen voi johtaa myös kasvavaan aktiivisuuteen suorien hoitotoimien toteuttamisessa.

Kunnan resurssit eivät useinkaan riitä toteuttamaan kaikkia sellaisia toiveita, joita kuntalaiset lähiympäristöstään esittävät. Innostava tapahtuma voi aktivoida oman lähiympäristön omaehtoiseen hoitoon

Miten?

- Vesistötutkimuspäivän toteuttaminen voisi olla esim. jonkin opintokokonaisuuden projektityö
- Toteuttavasta tahosta riippuen kohderyhmänä voivat olla koululaiset tai kaikki kuntalaiset
- Tapahtumajärjestelyiden osalta vain taivas on rajana!

Toimenpide on toistuvasti toteutettava. Toimenpide on suoritettu (pvm ja tapahtuman nimi)

Järjestetään uudistavan viljelyn koulutusta

Mitä?

Uudistava viljely lisää monihyölyisesti maanviljelyn hiilensidontaa, monimuotoisuutta ja ehkäisee vesistövaikutuksia. Uudistavaan viljelyyn on viime vuosina saatu hurjasti lisää tutkittua tietoa, mutta tieto tulisi tuoda myös viljelijöiden saataville käytännönläheisellä tavalla.

Miksi?

Maanviljely on varautumisen, kestävyys ja omavaraisuuden kannalta välttämätön toimiala, jonka vaikutuspiirissä on suuria määriä maa-alueita. Näiden alueiden saaminen hiilinieluiksi viljelytoiminnan kärsimättä on vaikutukseltaan valtava toimenpide, jonka edistämistä pitäisi lisätä kaikin mahdollisin tavoin. **Kunta ei voi suoraan vaikuttaa maatalouden päästöihin, mutta kouluttamalla voidaan tuoda kunnan alueen toimijoille mahdollisuuksia toimia ilmaston kannalla paremmalla tavalla.**

Miten?

- Saataisiinko viljelijöille koulutus Raisio-opiston kautta?
- Voidaanko kutsua joku esim. Qwidjasta puhumaan uudistavasta viljelystä kaikille avoimella luennolla?
- Voidaanko järjestää viestintäkampanja?
- Voidaanko värvätä paikallisista viljelijöistä joku uudistavan viljelyn lähettiläs?
- Saadaanko joku taho tarjoamaan neuvontaa suoraan tiloille?
- Muista raportoida!

Toimenpide on toistuvasti toteutettava. Toimenpide on suoritettu (pvm jatapahtuman nimi)

Järjestetään yhteiskilpailutus asukkaille

Mitä?

Kuntalaisilta tuli asukaskyselyssä pyyntö siitä, että kunta voisi organisoida jo aiemmin järjestetyn aurinkopaneelakilpailutuksen kaltaisia yhteiskilpailutusten kaltaisia toimia enemmänkin. Yhteiskilpailutukset on mahdollista toteuttaa kuntalaisten ja esim. yhdistyksen yhteistyönä, ja hyödyntää apuna esim. Valoniaa.

Miksi?

Tiedon välittäminen kukuntalaisille ja asiantuntevasti toteutettu kilpailutus voi saada monen kahden vaiheilla olevan asukkaan tarttumaan mahdollisuuteen, ja siirtymään vaikkapa uusiutuvan energian käyttöön lämmityksessä. Kampanjan ympärille on myös mahdollisuus laatia teeman mukaista viestintää aiheen ympäriltä. Yhteinen ponnistus lisää yhteisöllisyyttä, ja on mahdollisuus vaikuttaa alueellisiin ilmastopäästöihin, joihin kunnalla ei ole muutoin suoraa vaikuttamismahdollisuutta..

Miten?

- Ajoita esim. siihen, kun tehdään hankintoja, joista myös kotitaloudet voisivat hyötyä tai
- Kun jaossa on kotitalouksille julkista rahaa esim. energia-asioihin
- Ota selvää, mitä yhteinen kilpailutus vaatii
- Varaa kampanjallereilusti aikaa
- Kontaktoidi paikallisia yhteistyötahoja, esim. kylä- ja omakotiyhdistykset
- Viesti näkyvästi, ja panosta myös livekohtaamisen mahdollisuuksiin
- Muista raportoida toimenpide!

Toimenpide on toistuvasti toteutettava. Toimenpide on suoritettu pvm ja kilpailutuksen teema

Toimenpide

Mitä?

Kerro tähän lyhyesti, mistä on kyse

Miksi?

Perustele tähän, miksi toimenpide pitäisi toteuttaa, ja mitä hyötyjä sillä saadaan.

Miten?

- Ajoitus - onko väliä, milloin toimenpide tehdään, onko synergiahyötyjä yhdessä muun toiminnan kanssa?
- Kerro, onko toimintaan jaossa rahoitusta
- Voidaanko toteuttaa yhdessä toisen toimijan kanssa, ja millainen yhteistyökumppani olisi hyvä?
- Mieti toimenpiteen viestinnän tarpeita.
- Muista raportoida toimenpide!

Toimenpide on toistuvasti /kertaluontoisesti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

Toimenpide

Mitä?

Kerro tähän lyhyesti, mistä on kyse

Miksi?

Perustele tähän, miksi toimenpide pitäisi toteuttaa, ja mitä hyötyjä sillä saadaan.

Miten?

- Ajoitus - onko väliä, milloin toimenpide tehdään, onko synergiahyötyjä yhdessä muun toiminnan kanssa?
- Kerro, onko toimintaan jaossa rahoitusta
- Voidaanko toteuttaa yhdessä toisen toimijan kanssa, ja millainen yhteistyökumppani olisi hyvä?
- Mieti toimenpiteen viestinnän tarpeita.
- Muista raportoida toimenpide!

Toimenpide on toistuvasti /kertaluontoisesti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

Toimenpide

Mitä?

Kerro tähän lyhyesti, mistä on kyse

Miksi?

Perustele tähän, miksi toimenpide pitäisi toteuttaa, ja mitä hyötyjä sillä saadaan.

Miten?

- Ajoitus - onko väliä, milloin toimenpide tehdään, onko synergiahyötyjä yhdessä muun toiminnan kanssa?
- Kerro, onko toimintaan jaossa rahoitusta
- Voidaanko toteuttaa yhdessä toisen toimijan kanssa, ja millainen yhteistyökumppani olisi hyvä?
- Mieti toimenpiteen viestinnän tarpeita.
- Muista raportoida toimenpide!

Toimenpide on toistuvasti /kertaluontoisesti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

Toimenpide

Mitä?

Kerro tähän lyhyesti, mistä on kyse

Miksi?

Perustele tähän, miksi toimenpide pitäisi toteuttaa, ja mitä hyötyjä sillä saadaan.

Miten?

- Ajoitus - onko väliä, milloin toimenpide tehdään, onko synergiahyötyjä yhdessä muun toiminnan kanssa?
- Kerro, onko toimintaan jaossa rahoitusta
- Voidaanko toteuttaa yhdessä toisen toimijan kanssa, ja millainen yhteistyökumppani olisi hyvä?
- Mieti toimenpiteen viestinnän tarpeita.
- Muista raportoida toimenpide!

Toimenpide on toistuvasti /kertaluontoisesti toteutettava. Toimenpide on suoritettu seuraavissa työkohteissa:

